

4 pratybos.

Didžiausias bendras daliklis. Polinomy bekvadratė faktorizacija.

Veiksmi $K[x]/(m(x))$.

Bekvadratės faktorizacijos algoritmas.

$f_0(x) := f(x)$, skaičiuojame $f'_0(x)$.

$f_1(x) := \text{BDD}(f_0, f'_0)$, skaičiuojame $f'_1(x)$.

$f_2(x) := \text{BDD}(f_1, f'_1)$, skaičiuojame $f'_2(x)$.

$f_3(x) := \text{BDD}(f_2, f'_2)$, skaičiuojame $f'_3(x)$ ir t.t.

$$g_{\geq 1}(x) := \frac{f_0(x)}{f_1(x)},$$

$$g_{\geq 2}(x) := \frac{f_1(x)}{f_2(x)},$$

$$g_{\geq 3}(x) := \frac{f_2(x)}{f_3(x)}, \text{ ir t.t.}$$

$$F_1(x) := \frac{g_{\geq 1}(x)}{g_{\geq 2}(x)},$$

$$F_2(x) := \frac{g_{\geq 2}(x)}{g_{\geq 3}(x)},$$

$$F_3(x) := \frac{g_{\geq 3}(x)}{g_{\geq 4}(x)}, \text{ ir t.t.}$$

Taigi, $f(x) = a_n F_1(x) F_2^2(x) \cdots F_k^k(x)$, čia F_i - bekvadračiai polinomai.

Tam kad kūne $K[x]/(m(x))$, čia polinomas $m(x)$ - neredukuojamas, galėtume rasti nenuliniam polinomui $f(x)$ atvirkštinį elementą reikia polinomy porai $f(x)$ ir $m(x)$ rasti tokius polinomus $q(x)$ ir $r(x)$, kad $f(x)q(x) + m(x)r(x) = 1$. Tada $q(x) = f^{-1}(x) \pmod{m(x)}$.

1. Euklido algoritmo pagalba raskite didžiausią bendrą daliklį $d(x)$. Parašykite $d(x)$ tiesinę išraišką.

1) $d(x) = \text{DBD}(x^8 - 1, x^6 - 1) \in \mathbf{Q}[x]$.

2) $d(x) = \text{DBD}(x^4 + x^3 + 2x^2 + x + 1, x^3 - 1) \in \mathbf{Q}[x]$.

3) $d(x) = \text{DBD}(2x^4 - x^3 + x^2 + 3x + 1, 2x^3 - 3x^2 + 2x + 2) \in \mathbf{Q}[x]$.

4) $d(x) = \text{DBD}(x^7 + 2x^5 + 2x^2 - x + 2, x^6 - 2x^5 - x^4 + x^2 + 2x + 3) \in \mathbf{Q}[x]$.

5) $d(x) = \text{DBD}(x^7 + 1, x^5 + x^3 + x + 1) \in \mathbf{Z}_2[x]$.

6) $d(x) = \text{DBD}(x^5 + x + 1, x^6 + x^5 + x^4 + 1) \in \mathbf{Z}_2[x]$.

7) $d(x) = \text{DBD}(x^5 + x + 1, x^6 + x^5 + x^4 + 1) \in \mathbf{Z}_2[x]$.

8) $d(x) = \text{DBD}(x^8 + 2x^5 + x^3 + x^2 + 1, 2x^6 + x^5 + 2x^3 + 2x^2 + 2) \in \mathbf{Z}_3[x]$.

2. Ar polinomiali su racionaliaisiais koeficientais $2x^3 - 2x^2 - 3x + 1$ ir $2x^2 - x - 2$ yra tarpusavyje pirminiai?

3. Atlikite bekvadratę polinomo faktorizaciją.

- 1) $4x^5 - 15x^3 + 5x^2 + 15x - 9$;
- 2) $8x^5 + 4x^4 - 22x^3 - 29x^2 - 13x - 2$;
- 3) $2x^6 + 6x^5 + 6x^4 + x^3 - 3x^2 - 3x - 1$;
- 4) $x^5 - 6x^4 + 16x^3 - 24x^2 + 20x - 8$;
- 5) $2x^5 + 3x^4 + 4x^3 + x^2 - 1$;
- 6) $x^7 - 3x^6 + 5x^5 - 7x^4 + 7x^3 - 5x^2 + 3x - 1$.

4. 1) Įrodykite, kad polinomas $x^2 + 1$ yra neredukuojamas virš kūno $\mathbf{Z}_3$.

2) Parašykite visus kūno $\mathbf{Z}_3[x]/(x^2 + 1)$ elementus.

3) Parašykite daugybos lentelę kūne $\mathbf{Z}_3[x]/(x^2 + 1)$.

4) Parodykite, kad visi *nenuliniai* kūno $\mathbf{Z}_3[x]/(x^2 + 1)$ elementai yra elemento $[x + 1]$ laipsniai, bet ne visi kūno $\mathbf{Z}_3[x]/(x^2 + 1)$ elementai yra elemento $[x]$ laipsniai.

5. Atlikite veiksmus faktoržiede $\mathbf{Q}[x]/(m(x))$.

1) $(x^2 + x + 1)^2$, $m(x) = x^3 - 1$.

2) $\frac{x+2}{x-2}$, $m(x) = x^3 + x + 1$.

3) $\frac{1}{x^2 + x + 1}$, $m(x) = x^3 - 2$.

6. Raskite $(x + 1)^{-1}$ faktoržiede $\mathbf{Z}_2[x]/(x^3 + x + 1)$.

7. Raskite $x^2 + x + 1$ atvirkštinį elementą

1) faktoržiede $\mathbf{Q}[x]/(x^3 - 2)$,

2) faktoržiede $\mathbf{Z}_3[x]/(x^3 + 2x^2 + x + 1)$.

8. Faktoržiede $\mathbf{Z}_3[x]/(x^3 + x + 1)$ raskite x^{-1} ir $(x + 1)^{-1}$ ir panaudoję tai raskite $(x^2 + x)^{-1}$.